

CSU HOLBÆK

KOMMUNIKATIONSCENTER

RÅDGIVNING OG SPECIALUNDERVISNING FOR VOKSNE

KOM VIDERE I LIVET

ÅRSRAPPORT 2019

HJERNESKADERÅDGIVNING

TALE OG KOMMUNIKATION

NEUROPÆDAGOGISK UNDERVISNING

NEUROFAGLIG ARBEJDSREHABILITERING

INFORMATION OG KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI

ORDBLINDEUNDERVISNING

LÆSE/SKRIVE TEKNOLOGI

PSYKISK SÅRBARHED OG MESTRING

WWW.CSU-HOLBAEK.DK

TLF.72 36 36 07

Indhold

Årsrapport 2019	2
Status på ydelser og leverancer i 2019.....	2
Kommunikationscentrets ydelser jf. ydelseskatalog.....	3
Statistik for abonnementsydelser med fri trækningsret for Holbæk og Odsherred Kommuner	4
Statistik for abonnementsydelser med fri trækningsret for Holbæk Kommune	8
Statistik for indtægtsdækket virksomhed	10
Afrunding.....	15
Bilag 1	16
Bilag 2	16

Årsrapport 2019

Med denne årsrapport vil vi fra Kommunikationscentret under CSU Holbæk gerne give vores samarbejdspartnere indblik i indhold og omfang af Kommunikationscentrets opgaver og ydelser i 2019.

Kommunikationscentret ydelser er:

- Udredning, undervisning, rådgivning og vejledning til voksne efter Lov om Specialundervisning for Voksne.
- Udredning af behov for hjælpemidler efter Serviceloven.
- Neurofaglig arbejdsrehabilitering efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats.
- Ordblindeundervisning med brug af læse-/skriveteknologi efter Lov om Ordblindeundervisning for Voksne.
- Ordblindeundervisning med brug af læse-/skriveteknologi efter Folkeskoleloven.
- Kurser og individuelle ydelser efter aftale vedr. specifikke behov opstået som følge af funktionsnedsættelser.

Mål

Målet er at begrænse eller afhjælpe virkningerne af funktionsnedsættelser hos målgruppen, udvikle personlig kompetence og øge aktivt medborgerskab for den enkelte på alle kommunikative områder, herunder også uddannelse og beskæftigelse.

Målgruppe

Voksne med erhvervede hjerneskader og andre unge og voksne borgere med specifikke og varige funktionsnedsættelser, som kan tilgodeses ved hjælp af Kommunikationscentrets ydelser.

Status på ydelser og leverancer i 2019

CSU Holbæk indgår hvert år leveringsaftaler med Holbæk Kommune og Odsherred Kommune. Udgangspunktet for leveringsaftalen er den til enhver tid politisk vedtagne rammeaftale for Region Sjælland.

På kommunikationscenterområdet er der i rammeaftalen således aftalt en abonnementsfinansiering, hvor Holbæk og Odsherred Kommuner betaler en andel svarende til befolkningens størrelse.

Denne aftalefinansiering giver Holbæk og Odsherred Kommuner fri trækingsret på tilbud omfattet af aftalen. Det betyder, at borgere og fagpersoner frit kan henvende sig direkte til Kommunikationscentret, CSU Holbæk, som visiterer til tilbuddene.

Abonnementsfinansieringen dækker en række tilbud til voksne med forskellige former for funktionsnedsættelser benævnt og optalt i rapporten og uddybet fagligt i vedhæftede ydelseskatalog.

Kommunikationscentret løser desuden mange andre undervisnings- og rådgivningsopgaver finansieret via kontrakter med andre afdelinger i Holbæk Kommune, individuelle takster, kontrakter med andre uddannelsesinstitutioner, projekter m.m. Disse opgaver er ligeledes benævnt og optalt i rapporten og uddybet fagligt i vedhæftede ydelseskatalog. Yderligere oplysninger fås på vores hjemmeside www.csu-holbaek.dk.

Formålet med denne mangfoldighed er en ambition om til stadighed at have fokus på samfundsudvikling og

innovation med henblik på i dialog at udvikle nye tilbud og tværgående samarbejder, der sikrer, at den specialfaglige viden på kommunikationscentrene bevares lokalt til gavn for borgene.

Året blev indledt med, at vi d. 10. januar 2019 fejrede 50-års jubilæum på CSU Holbæk. Det gav anledning til at holde et Åbent Hus-arrangement for vores samarbejdspartnere og abonnenter i Holbæk og Odsherred Kommuner. Vores informationsstande på dagen blev besøgt af mere end 100 besøgende, og mediernes formidling bidrog yderligere til at udbrede kendskabet til CSU Holbæks ydelser. Arrangementet gav anledning til at alle teams har fornyet eget informationsmateriale, ligesom vi har fornyet vores hjemmeside i 2019.

I Kommunikationscentret benytter vi os i høj grad af fagligt samarbejde på tværs af egne ydelser og teams. I 2019 har vi etableret et Hjerneteam for at sikre, at den faglige specialisering i de enkelte fem involverede teams bliver suppleret af fagligt kendskab til de nærliggende fagområder målrettet borgere i rehabiliteringsforløb. Hjerneteamets opgave er at sikre kvaliteten i det tværfaglige samarbejde omkring borgeren såvel inden for Kommunikationscentrets ydelser som bredt i forhold til aktuelle samarbejdspartnere i rehabiliteringsforløb.

2019 har været året for en samlet evaluering og reorganisering af Holbæk Kommunes rehabiliteringstilbud, og i Kommunikationscentret har vi som følge heraf fået nye opgaver og ansvarsområder:

- Kommunikationscentret har fået ansvaret for etablering af lederforum til organisering af rehabiliteringsindsatsen og implementering af nationale anbefalinger på hjerneskadeområdet samt ansvar for etablering af tværgående forum for tovholdere på rehabiliteringsområdet.
- Kommunikationscentrets Hjerneskaderådgivning er suppleret med etablering af en ny rådgivningsindsats for borgere ramt af hjernerystelse.
- Kommunikationscentret har udarbejdet kursustilbud til alle Holbæk Kommunes medarbejdere på rehabiliteringsområdet med henblik på neuropædagogisk kompetenceudvikling for rehabiliteringsterapeuter og spydspidser i hjemmeplejen.
- Kommunikationscentret har medvirket til etablering og opfølgning på ny kontrakt med CSU Slagelse i forhold til synsindsatsen for hjerneskadede borgere.

I Kommunikationscentret varierer efterspørgslen inden for vores forskellige ydelser. Vi holder derfor løbende øje med efterspørgselsmønstret og kanaliserer vores ressourcer derhen, hvor efterspørgslen er størst. Ventelisteforhold på abonnementsydelse har naturligt nok betydning for serviceniveauet, da abonnementsfinansieringen er et fast beløb uanset aktivitetsniveau.

Varigheden af Kommunikationscentrets ydelser varierer. Fx har nogle borgere brug for en kortvarig rådgivning eller instruktion i brug af et hjælpemiddel, mens andre har brug for undervisningsforløb i op til 1 år. Antallet af ydelser kan derfor ikke sammenlignes på tværs af ydelserne, men sammenlignes med samme ydelse året før. Alle sager er imidlertid præget af individuelle løsninger og antallet i hvert fagområde påvirkes derfor af hver enkelt sags kompleksitet.

Kommunikationscentrets ydelser jf. ydelseskatalog

Kommunikationscentret er delt op i ydelser, der giver fri trækingsret for abonnenter og ydelser, der finansieres som indtægtsdækket virksomhed. Disse forhold fremgår i følgende oversigt, jf. ydelseskatalog.

Abonnementsydelser med fri trækingsret for Holbæk og Odsherred Kommuner

- Neuropædagogisk undervisning for borgere med erhvervede hjerneskader (DNU).
- Undervisning for borgere med tale- og kommunikationsvanskeligheder (Tale).

- Rådgivning, udredning, ansøgning via Serviceloven og instruktion i informations- og kommunikationsteknologi til personlig brug (IKT).
- Rådgivning, udredning af behov for hjælpemidler for borgere i læse-/skrivevanskeligheder, ansøgning via Serviceloven og instruktion til personligt brug.

Abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk Kommune

Undervisning for unge og voksne med:

- Psykiske og sociale vanskeligheder
- Psykisk udviklingshæmning og IKT-behov vedr. kommunikationshjælpemidler

Rådgivningstilbud for borgere i Holbæk Kommune

- Hjerneskaderådgivningen og rådgivning ved hjernerystelse finansieret i samarbejde mellem Holbæk Kommunes afdelinger: AKBI, AHLI og UAUN.

Indtægtsdækket virksomhed

- Afdækning af læsevanskeligheder og brug af læse-/skriveteknologi for ordblinde voksne.
- Indsatser vedr. ordblindhed og brug af læse-/skriveteknologi i folkeskolen.
- Neurofaglig arbejdsrehabilitering for voksne med erhvervede hjerneskader.
- Udredning, rådgivning og instruktion vedr. IKT-hjælpemidler til job og uddannelse.
- Taleundervisning for borgere med hjerneskade indlagt på Holbæk Sygehus.
- Ydelser leveret til andre kommuner end abonnementskommunerne.
- Kurser og netværk for fagprofessionelle og individuelt aftalte forløb.
- Netværk for fagprofessionelle i forhold til specifik målgruppe.

Statistik for abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk og Odsherred Kommuner

I det følgende ses statistik for abonnementsydelse i seneste tre år.

Det Neuropædagogiske Undervisningstilbud (DNU)

Undervisningstilbuddet sigter på, at borgere med erhvervet hjerneskade bliver i stand til at kompensere for mistede færdigheder, tage del i det sociale liv og dermed opnå en forbedret livskvalitet. Undervisningen tager udgangspunkt i social rehabilitering, kognitiv udvikling og identitetsrekonstruktion.

Patientuddannelsesforløbet "Livet med hjerneskade" i tværkommunalt samarbejde med Odsherred, Holbæk og Kalundborg Kommuner er i 2019 overgået som ansvarsområde i DNU som følge af en naturlig rocade i Kommunikationscentrets opgavevaretagelse. Udover dette er to årlige kurser for pårørende fortsat en del af tilbuddet.

Undervisningstilbuddet omfatter visitation, udredning og undervisning på hold i ugentligt forløb jf. ydelseskatalog. Henvisningerne til DNU kommer dels via hjerneskadekoordinator i Odsherred Kommune, dels via Genoptræningscenter Holbæk og dels via henvisninger gennem Kommunikationscentrets hjerneskaderådgiver og hjerneteam.

Vi har i 2019 arbejdet med tilpasning af serviceniveauet i forhold til resursetilførslen og dette har sammen med forøget medarbejderkapacitet betydet, at de senere års venteliste er under afvikling, og at mængden af kursistgennemstrømning er stigende jf. nedenstående tabel.

Undervisning for borgere med kognitive og psykosociale vanskeligheder efter erhvervet hjerneskade.	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)	I alt	Visitationer i alt
2017	30	14	44	27
2018	25	12	37	37
2019	40	17	57	42

Kursisternes følger af hjerneskader kræver kompensationsstrategier i forhold til kognition, hukommelse og genkendelse, men også i forhold til at blive ramt af følelsen af at skulle skjule over for andre, hvilke færdigheder man ikke længere mestrer. Derfor arbejder DNU med forandring i selvfortællingen. En ny selvfortælling rekonstruerer identitet, og frivillige ressourcer kan bruges på andre livgivende områder.

Følgende evaluerende kommentarer fra kursister i 2019 illustrerer sorgen over en erhvervet hjerneskade, udviklingen af kompensationsstrategier og den fornyede selvfortælling.

Om identitetsrekonstruktion efter erhvervet hjerneskade, når evnen til ansigtsgenkendelse, er udfordret:

Jeg ved nu (red.) *"at jeg nu er sådan en, der genkender folk via deres stemme, højde og drøjde"*
(udsagn fra kursist efter erkendelse af, at hun nu skal lytte sig til det, hun ikke længere ser, fordi hjerneskaden har medført prosopagnosia).

Om sorgprocesser efter erhvervet hjerneskade:

"Da jeg startede i DNU var jeg suicidal. Efter undervisningsforløbet er jeg det ikke mere, slet ikke faktisk. Jeg er nu blevet klar over, at livet skal leves og ikke overleves, og jeg er meget mere klar til at leve livet!"
(kursist, som fortæller om egen sorgproces efter erhvervet hjerneskade).

"Det hjælper bare det her sted, DNU! At modtage én undervisningstime her med samtale om livet efter en hjerneskade var bedre en 6 x til psykolog... Her forstår de, hvad det er sorgen over en hjerneskade gør ved en, taler med en og fører en videre – det er guld værd!"
(kursist som fortæller om egen sorgproces efter erhvervet hjerneskade).

Tale og Kommunikation

Visitation, udredning af tale- og kommunikationsvanskeligheder og undervisning ved hjerneskade og stemme-/stamme vanskeligheder som følge af ALS, sklerose eller parkinsons sygdom.	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
2017	166	80
2018	135	82
2020	179	94

Statistik for 2019 ved talevanskeligheder efter erhvervet hjerneskade er uddybet i Bilag 1 med opdeling inden for såvel individuelle som holdforløb. Forløbenes indhold er jf. ydelseskatalog et antal individuelle interventioner som efter behov suppleres med holdundervisning.

Statistik for 2019 ved talevanskeligheder som følge af somatiske sygdomme eller andre

stemmevanskeligheder er uddybet i Bilag 2 med opdeling inden for såvel individuelle som holdforløb. Forløbenes indhold er jf. ydelseskatalog et antal individuelle interventioner som efter behov suppleres med holdundervisning.

Tale- og kommunikationsvanskeligheder løses i nogen udstrækning med brug af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), hvorfor vi i 2019 har udvidet Tale og Kommunikation med en medarbejder med tværgående funktion mellem de to teams.

Undervisning foregår såvel på hold som individuelt afhængig af problemstilling og samspil med borger og pårørende. Undervisning til de ramte borgere og vejledning til pårørende har betydning for mod og lyst til at genoptræne færdigheder og erkende og håndtere sorgen over egne mistede talefærdigheder. Betydningen heraf fremgår af følgende evaluerende kommentarer fra kursister og pårørende i 2019:

Om værdien af at deltage i holdundervisning:

"Holdet har hjulpet mig til at lande med min ændrede kommunikation"
(kursist i holdundervisning).

"Det gør en forskel at møde ligesindede"
(kursist i holdundervisning).

"Det... bedre... nu... Andre... som mig"
(kursist i holdundervisning).

Om behovet for viden hos pårørende:

"Det har været guld værd at få noget at vide om kommunikation og tale (red. sproglige vanskeligheder)... og se hvordan man praktisk kan gøre nogle ting anderledes. Der skal kommunikeres på en ny måde, når ens hustru ikke taler som før. Det gør en forskel at få undervisning, støtte og råd og vejledning til bedre kommunikation i hverdagen. Selv om det stadig er svært"
(pårørende til kursist i individuelt forløb).

Informations- og kommunikationsteknologi for borgere med erhvervede hjerneskader, neurologiske sygdomme, traumer, gigtlidelser mv.

Opgørelsen af sager er begrænset til isolerede IKT-sager; det faktiske antal hjælpemiddelsager er væsentlig større. Sager, hvor borgerens behov er jobrelaterede, er opgjort særskilt og afregnet jf. Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats og er typisk sket i forlængelse af et neurofagligt arbejdsrehabiliterende forløb.

IKT-sager vedr. udredning af behov for kommunikationshjælpemidler samt implementering og rådgivning i forhold til borgere med kommunikative, kognitive og motoriske udfordringer, jf. Lov om Social Service.	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
2017	5	1
2018	10	4
2019	22	1

Alle sager indeholder jf. ydelseskataloget udredning af behov, afprøvning af hjælpemidler med tværfaglig analyse og vurdering, anbefaling af løsning til bevilgende myndighed og herefter individuel tilpasning og instruktion i brug af hjælpemidlet.

Henvendelserne visiteres i et nyetableret tværfagligt IKT-team. Ydelsen tilpasses den enkelte borgers behov, og sagen løses tværfagligt alt efter behovet. Der arbejdes i tæt samarbejde med bevillende myndighed på hjælpemiddelområdet.

IKT Specialrådgivning har i 2019 haft et særligt fokusområde i forhold til at finde kompenserende løsninger på de udfordringer, som borgere med følger efter hjernerystelse kan møde i rehabiliteringen, i hverdagen og i arbejdslivet, bl.a. i forbindelse med skærmarbejde. Det drejer sig om løsninger inden for:

- Ergonomi og arbejdspladsindretning.
- Kompenserende funktioner i standardindstillinger på pc, tablets og smartphones.
- Kompenserende funktioner i hverdagsteknologi samt i specifikke hjælpemidler.

Øvrige sager har bl.a. handlet om at finde individuelle løsninger til borgere med komplekse kommunikationsvanskeligheder, hvor løsningerne fx har drejet sig om behov for alternativ betjening såsom øjenstyring, hovedstyring, brug skærmtastatur mv. samt behov for særlige kommunikationsprogrammer og understøttende hjælpemidler.

Betydningen af at få de rigtige kommunikationsredskaber i brug efter en længere fase med analyse og tilpasning af hjælpemidlerne står klart i følgende skriftlige evaluering formuleret på PC med hjælp af øjenstyring og flere af andre ovennævnte hjælpemidler i 2019:

”Jeg er meget glad for min samlede IKT-løsning, der gør det muligt for mig at bruge min computer på lige fod med andre borgere – på trods af mit handicap. Jeg er blevet hjulpet til at se nye muligheder i mit liv og jeg har fået hjælp til at udvikle mine kompetencer fra stort set ingen IT-kompetencer til at være en kompetent digital borger - selv om jeg anvender specielle redskaber som bl.a. en øjenstyret mus og tastatur på skærmen. Mine nyerhvervede kompetencer gør også, at jeg ser nye muligheder i forhold til at gå i gang med et uddannelsesforløb. Forløbet har været super godt for mig – lige det jeg havde brug for”
(mand med fysiske funktionsnedsættelser efter trafikulykke).

CSU Kommunikationscentret administrerer Vikom-netværket, et landsdækkende tværfagligt og tværsektorielt sammensat netværk for fagpersoner, der arbejder med børn, unge og voksne med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Der er afholdt 4 eftermiddagsmøder bl.a. med oplæg inden for følgende emner:

- Kommunikation og samspil med børn og unge uden talesprog.
- Alternativ kommunikation og hjælpemidler – Del 1 og 2.

IKT har til opgave at bidrage med videns-arrangementer internt og eksternt. I 2019 er afholdt to kurser om brug af kommunikationsredskaber:

- Picto Selector - brug af symboler.
Afholdt d. 23. januar 2019. 26 tilmeldte.
- Talking Mats - hold dialogen på sporet.
Afholdt d. 4. september 2019. 16 tilmeldte.

Informations- og kommunikationsteknologi ved læse-/skrivevanskeligheder

I følgende er opgjort sager som handler om hjælpemidler til personligt brug for borgere med skriftsproglige vanskeligheder.

IKT-sager vedr. udredning af behov for læse-/skriveteknologi og ansøgning om hjælpemidler jf. Serviceloven	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
2017	42	18
2018	27	23
2019	45	19

Alle sager omfatter jf. ydelseskatalog udredning, ansøgning og instruktion i brug af læse-/skriveteknologiske hjælpemidler. Typisk forløbsvarighed er 4-5 måneder. I seks sager er der ydet længerevarende undervisning på hold med individuelt materiale for at skabe de bedste muligheder for progression i forhold til borgerens mål.

Det er et stort ønske at mestre det skrevne sprog, og for nogle kursister kræver det et langt liv og en lang arbejdsproces at få modet til og muligheden for at tilegne sig de nødvendige kompenserende læse-/skriveteknologiske redskaber:

"Det er svært, men jeg vil så gerne blive bedre. Og det føler jeg, at jeg bliver, hver gang jeg er her."
(mand, 59 år).

Statistik for abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk Kommune

Psykiske og sociale vanskeligheder

Kurser for psykisk sårbare unge og voksne er udformet som individuelt kompenserende specialundervisning og foregår på hold tilpasset henholdsvis unge og voksne. Målet er, at kursisterne får mod på uddannelse, job og medborgerskab.

Undervisning for psykisk sårbare og borgere med generelle indlæringsvanskeligheder	Holbæk Kommune (antal borgere)
2017	79
2018	28
2019	28

Fra tidligere at tilbyde mange korte kurser på en uge er indsatsen nu koncentreret til at omfatte unge borgere i Holbæk Kommune med behov for små hold og kontinuitet i form af et fast ugentligt skema med et varierende antal dage. Alle kursister har individuelle undervisningsmål og evalueringer ud fra et fagkatalog, som danner ramme om tilbuddet. Fagkataloget er bygget op om fagene dansk, matematik, engelsk og samfundsfag foruden kreative fag inden for kunst, tekstil, mad og motion. Derudover indgår individuelle tilbud om mestringsstrategier og brug af hverdagsteknologi som strukturretskab. Se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse.

I 2019 har vi udvidet samarbejdet i UAUN, så henvisninger nu kommer fra sagsbehandlere for uddannelsesparate og aktivitetsparate unge såvel som fra Ungebasen, Uddannelsesvejledningen, "Broen til

Uddannelse” og via social sagsbehandling for unge under 18 år. Dette har betydet, at vores kursistgruppe er blevet yngre, og vi har således også unge under 18 år på vores ungehold.

De helt unge kursister har som andre unge drømme og forhåbninger om fremtidigt medborgerskab som voksne med uddannelse og job. Derfor arbejdes der i undervisningsforløbet med mål, som sigter på udvikling af faglige, personlige og sociale kompetencer. De unge evaluerer selv egen udvikling, som det fremgår af følgende evaluerende kommentarer fra 2019:

I forhold til egne mål for faglige kompetencer:

”Jeg har lært mere på halvandet år på CSU end jeg gjorde på fire år på specialskolen”
(ung mand ved afsluttende evalueringssamtale, nu i uddannelse på VUC).

*”Kæft den er sej, og så har jeg endda **selv** lavet den”*
(ung pige, som oplever at mestre en faglig kompetence, da hun første gang har syet en bluse).

I forhold til egne mål for personlige kompetencer:

”Nu forstår jeg godt, hvorfor du bliver ved med at sige, at man kan lære på mange måder.”
(ung pige ved afsluttende evalueringssamtale).

I forhold til mål om egne sociale kompetencer:

” Det er godt at møde andre unge, så har man også nogen man kan lære at skralde af”
(ung mand ved afsluttende evalueringssamtale, nu er i uddannelse på FGU).

Hjerneskade- og hjernerystelsesrådgivningen i Holbæk Kommune

Hjerneskaderådgivningen er i slutningen af 2019 udvidet med rådgivning for borgere ramt af hjernerystelse som en følge af evaluering af den samlede rehabiliteringsindsats i Holbæk Kommune.

Hjerneskaderådgivningen har fra 2019 etableret en registreringspraksis, hvor sagerne er opdelt i forhold til, om rehabilitering er sket i Holbæk Kommunes Sundhedscenter (avanceret niveau) eller i eksternt rehabiliteringstilbud (specialiseret niveau, ofte med døgnrehabilitering).

Registreringen i forhold til borgere med hjernerystelse er opdelt i forhold til alder, idet finansiering er delt mellem AKBI og UAUN.

Hjerneskaderådgivning til borgere med erhvervet hjerneskade	Antal borgere
Rehabilitering på <i>avanceret niveau</i>	82
Rehabilitering på <i>specialiseret niveau</i>	12

Rådgivning til borgere med hjernerystelse og senfølger efter hjernerystelse	Antal borgere
Borgere over 18 år i samspil med AKBI	30
Borgere under 18 år i samspil med UAUN	2
Borgere under 18 år i samspil med familiecenteret	2
Borgere i job uden sygemelding	5

Det samlede antal af borgere i 2019 i målgruppen med erhvervet hjerneskade og følger efter hjernerystelse er 143 personer. Henvendelserne er kommet via genoptræningsplan, direkte fra borgeren, fra AHLI, fra UAUN og fra andre interne og eksterne samarbejdspartnere og patientforeninger. Derudover har der været et ukendt antal telefonrådgivninger til borgere med tidligere erhvervede hjerneskader, som er afsluttet eller som skal henvises til andre indsatser.

Hjerneskerådgivningen bidrager til at binde de rehabiliterende indsatser sammen, så borgere, pårørende og arbejdsgivere kan navigere i de ændrede livsvilkår, der følger med en hjerneskade eller hjernerystelse. Se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse af ydelsen.

Indsatsen illustreres gennem følgende evaluerende kommentarer fra 2019:

Om at modtage en medarbejder retur på arbejdspladsen efter længere sygeforløb og erhvervet hjerneskade:

"Tak for meget fornem og faglig kvalificeret hjælp i forbindelse med min medarbejders tilbagekomst til arbejdspladsen. Efter mødet med hjerneskerådgiver og jobkonsulent vidste jeg ikke om jeg skulle kramme eller ansætte dem, men var så fyldt af indtryk, at jeg ikke magtede nogle af delene, men fik vist kun sagt tak"

(leder i HR i større virksomhed).

Om behovet for hjælp til at strukturere eget rehabiliteringsforløb:

"Det har været afgørende og trygt at jeg og min hustru har kunnet kontakte dig gennem hele rehabiliteringsforløbet og at du har fulgt os og kendt til de udfordringer vi har haft undervejs."

(borger med erhvervet hjerneskade).

Statistik for indtægtsdækket virksomhed

I det følgende ses statistik for den indtægtsdækkede virksomhed i seneste tre år.

LæseTek

Indtægtsdækket virksomhed på børneområdet

	Antal ydelsespakker vedr. læse-/skriveteknologi til folkeskolen	Kurser og indsatser på privatskoler, lilleskoler samt interne skoler i kommunen	Udredning af læse-/skrivevanskeligheder på 10. klassecentret
2017	59	3	6
2018	76	3	24
2019	86	3	8

LæseTek indgår hvert år en leveringsaftale med Læring og Trivsel, Holbæk Kommune, vedr. samarbejde om indsats for ordblinde elever i folkeskolen, kaldet Projekt e/læsning i skolen. Ydelsespakkerne i tabellen ovenfor er en del af aftalen. Aftalen indholdsfornyres hvert år og omhandler såvel opfølgning på elevernes brug af læse- og skriveteknologi som indsatser leveret på CSU Holbæk i form af 6 ugers koncentrerede e/skole-forløb for de ældste og hårdest ramte elever. Hertil kommer samspil med lærere og forældre gennem møder og gennem 15 kurser tilrettelagt for forældre, lærere og pædagoger.

I 2019 er leveringsaftalen udvidet med en indsats på mellemtrinet for 52 elever samt et netværk for e/lærere. Formålet er at give de yngre ordblinde elever udvidede strategier til brug af læse-/skriveteknologi i skolens forskellige fag.

I alt er der i 2019 indskrevet 325 elever i Projekt e/læsning i skolen, heraf er 86 elever indskrevet i 2019.

Det høje antal ydelsespakker i 2019 er et positivt udtryk for at flere elever er blevet testet for ordblindhed og har fået den nødvendige læse-/skriveteknologi introduceret i løbet af de første skoleår og kan samtidig forklare, at behovet for ordblindeudredning i 10. klasse daler. Udover leveringsaftalen har der i 2019 været etableret seks individuelle længerevarende forløb til børn i folkeskolen med blandt andet fokus på strategier til læse- og sprogforståelse samt faglig læsning i matematik og engelsk.

Leveringsaftalen i folkeskolen er et omdrejningspunkt for samspil og evaluering året igennem. e/skolen er en central del af aftalen, og vi har derfor valgt at lade leveringsaftalen illustrere gennem følgende evaluerende kommentarer:

"Det er anderledes på e/skolen, for vi er ikke så mange, så det har været lettere at fx turde fremlægge - og det er noget af det bedste"
(elev på e/skolen 2019).

"Det bedste ved e/skolen er nogle af de skabeloner man får at arbejde i"
(elev på e/skolen 2019).

"Det værste ved e/skolen er de tests man skal igennem for at se, hvordan man har rykket sig, for de er svære"
(elev på e/skolen 2019).

"Jeg har haft mere energi, når jeg er kommet tilbage i klassen. Efter en e/skoleuge har jeg fået nogle hjælperedskaber med tilbage til skolen, som jeg har lært, hvordan jeg skal bruge"
(elev på e/skolen 2019).

"Mit råd til kommende e/skole elever er: spring ud i det og ha' det sjovt!"
(elev på e/skolen 2019).

Læsekonsulent

LæseTek indgår i et fortløbende samarbejde mellem Børneindsatsen og Fagcentret i Holbæk Kommune i forhold til den centrale understøttelse af sprog og læseudvikling i dagtilbud og skole. Læsekonsulenten fra LæseTek bistår med specialfaglig viden inden for dysleksiområdet.

I 2019 er der med indsats fra læsekonsulenten opnået bevilling fra Egmont Fonden til en særskilt undervisningsindsats målrettet tosprogede ordblinde børn i folkeskolen.

Indtægtsdækket virksomhed på voksenområdet

	Jobcentersager vedr. udredning af behov for læse-/skriveteknologi Holbæk Kommune	Jobcentersager vedr. udredning af behov for læse-/skriveteknologi Odsherred Kommune	Antal kurser afholdt i Uddannelsesforbundet	Foredrag og oplæg internt i Holbæk Kommune og eksternt på konferencer og andre institutioner
2016	24	12	1	
2017	16	11	2	
2018	22	6	3	
2019	45	16	6	8

I 2019 er antallet af jobcentersager med implementering af læse-/skriveteknologi i arbejdspladsfunktioner steget i takt med at det er lykket at udbrede kendskabet til de teknologiske muligheder, som LæseTek står for at afprøve til implementering i den enkeltes jobfunktion. Holbæk Kommunes egne ansatte medarbejdere med ordblindevanskeligheder står således for en del af den stigende efterspørgsel på implementering af læse-/skriveteknologi i 2019.

I 2019 har især oplægget om "Emotionelle følger af ordblindhed" været efterspurgt. Viden om, at de psykologiske aspekter af et liv med læse- og skrivevanskeligheder kan præge selvopfattelsen og troen på egen evne til at lære, er et spirende felt med stor bevågenhed. LæseTek har ligeledes udfærdiget artikel og video for Børne- og Undervisningsministeriet om dette emne.

Implementeringen af læse-/skriveteknologi på den enkelte brugers arbejdsplads giver fornyede muligheder for at blive anerkendt for sin faglighed, når teknologien kompenserer for ordblindevanskeligheder, hvilket ses af evaluerende kommentarer fra 2019:

"Nu kan jeg vise på mit arbejde den store faglighed jeg har"
(kvinde, 51 år).

Forud for ønsket om at benytte kompenserende læse-/skriveteknologi på arbejdspladsen går ofte en årelang følelse af skam som følge af omgivelsernes manglende forståelse af ordblindhed. Derfor har foredrag om de psykosociale følger af ordblindhed stor betydning for lysten og modet til at handle og tage de teknologiske muligheder i anvendelse:

"Jeg blev helt lettet første gang, da jeg i foråret, så den lille film "Emotionelle følger af ordblindhed" - endelig bliver det taget seriøst alle de sår vi som ordblind ofte har fået gennem opvæksten"
(kvinde, 41 år, efter deltagelse i LæseTeks foredrag).

LæseTeks kerneopgave er at yde fagbistand til borgere, men også at levere kurser til andre undervisere i hele Danmark. LæseTeks kurser leveres af konsulenter med stærk didaktisk forankring inden for kompenserende undervisning med brug af læse-/skriveteknologi. Kursusindsatsen er i 2019 illustreret gennem deltager med undervisningsbaggrund:

"Kæmpe godt, faglig høj standard, med god didaktisk variation. Men også nærværende og interesseret. Så behageligt"
(deltager i LæseTeks didaktikkursus).

Ordblindeundervisning for voksne

I 2019 har vi haft en række korte informationsmøder blandt samarbejdspartnere i Holbæk og Odsherred Kommuner for at forny informationen om mulighederne for gratis testning og undervisning for voksne med konstateret ordblindhed. Undervisningen er finansieret statsligt og foregår såvel i Holbæk som Odsherred, jf. vores leverandøraftale med VUC Holbæk.

Ordblindeundervisning	Antal kursister
2017	38
2018	32
2019	38

Antallet af kursister til ordblindeundervisning er stigende og omfatter nu tre ugentlige hold i Holbæk og to i Odsherred. Der er i 2019 etableret to erhvervsrettede aftenhold, et i hvert geografiske område. Foruden undervisning er der i 2019 foretaget 30 ordblindetest og 30 ordblindeudredninger.

Kursisterne fortæller med nedenstående evaluerende kommentarer fra 2019 om, hvordan ordblindeudredning og -undervisning kan føre til fornyet selvforståelse og lyst til at kaste sig ud i nye udfordringer:

"At blive testet ordblind og gå til ordblindeundervisning hos LæseTek er næsten det vigtigste, der er sket i mit liv. Nu forstår jeg, hvorfor jeg havde det, som jeg havde det, da jeg gik i folkeskolen. Og nu føler jeg, at jeg kan komme videre med mit liv"

(mandlig kursist, 45 år).

"Mens jeg har gået hos LæseTek, er jeg blevet god til at forstå, hvad jeg helt præcist skal svare på, i stedet for at gætte. Det er rigtig rart, for så undgår jeg misforståelser over for dem, jeg skriver med. Så føler jeg mig heller ikke så dum"

(kvindelig kursist, 45 år).

"Min familie siger, at undervisningen hos LæseTek har forandret mig. Før kunne jeg blive meget frustreret, når jeg ikke kunne følge med i de andres samtaler. I dag kan jeg være med uden at blive uvenner med nogen. Alle de mange øvelser med læsning og skrivning har ligesom ryddet op i min hjerne"

(kvindelig kursist, 26 år).

Gennemgående for kursistevalueringerne i ordblindeundervisningen for 2019 er, at ønsket om medborgerskab og mestringsevnen til beslutninger i det nære miljø bliver styrket gennem erhvervede læse-/skrivefærdigheder:

"Da jeg blev alene med min lille søn, var jeg lost i forhold til at hjælpe ham med lektier, skrive på forældretra osv., for den slags havde hans mor altid klaret. Hos LæseTek har jeg lært at klare det hele – også at sætte en annonce i Den Blå Avis og skrive med mine venner på Facebook"

(mandlig kursist, 58 år).

"Jeg er så ordblind, at jeg kun kan stave til mit eget navn. LæseTek har lært mig at bruge IT-hjælpemidler i stedet for at være afhængig af andres hjælp til alt skriftligt. Det betyder, at jeg i dag har et privatliv!"

-(mandlig kursist, 39 år).

Andre opgaver i LæseTek

Udover nævnte ydelser har konsulenterne fra LæseTek undervist på landsdækkende konferencer og på to faste ugentlige undervisningsdage vedr. IT og brug af læse-/skriveteknologi internt på henholdsvis IT-linjen og valgfag på STU, CSU Holbæk.

Neurofaglig Arbejdsrehabilitering (NFA)

NFA startede i efteråret 2015 og har konsolideret sig, så fagligt indhold og dokumentationsform nu i 2019 er samstemt med behovene i AKBI, Holbæk Kommune, som er primær samarbejdspartner.

Neurofaglig Arbejdsrehabilitering	Antal afsluttede sager
2017	19
2018	30
2019	45

Alle forløb afregnes nu individuelt efter aftale om for-samtale, indsats aftalt i uger og afsluttende rapport eller funktionsevnevurdering. Et forløb varer efter aftale med samarbejdspartner typisk i op til seks måneder, se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse.

NFA løser primært opgaver i samspil med samarbejdspartnere i Holbæk, AKBI, hertil kommer enkelte opgaver i nabokommunerne Lejre og Odsherred. I 2019 er der ydet seks individuelle forløb til Lejre Kommune.

Medarbejderkapaciteten er øget i 2019 som følge af øget efterspørgsel, og tidligere venteliste er arbejdet igennem, så tidshorizonten fra henvisning til igangsætning af NFA-forløb nu er ganske kort.

Arbejde med etablering af hjernerystelsesrådgivning og prøvehandlinger inden for etablering af holdundervisning til hjernerystede, jf. efterspørgsel fra AKBI, har været en del af årets udviklingsopgaver.

I sidste del af 2019 er erfaringerne efter evaluering af Holbæk Kommunes samlede rehabiliteringsindsats sammen med evalueringen af NFA's holdforløb udmundet i en aftale om at etablere åben månedlig rådgivning for hjernerystede på hold tidligt i sygdomsforløbet. Denne ydelse er et supplement, som vil gå forud for individuelle NFA- forløb efter kontrakt med AKBI og UAUN.

Et NFA-forløb involverer tæt samspil mellem borger, NFA- konsulent, AKBI, arbejdsplads og pårørende med det formål at afklare den individuelle tilbageværende erhvervsevne i realistiske arbejdspladssomgivelser, når sygdom har ændret det hidtidige arbejdsliv, og nye former for aktivt medborgerskab i arbejdslivet skal undersøges. Denne indsats evalueres med følgende kommentarer fra samarbejdspartnere og borgere i 2019:

"Tak for en konkret velformuleret og meget brugbar rapport, vi ved, når en borger har været gennem NFA, at alle muligheder er afprøvet"
(sundhedskoordinator i rehabiliteringsteam).

"Jeg er dig evig taknemmelig for din enorme viden og din tilgang, som gjorde mig tryk. Tak for det arbejde du har lagt i at få mig afklaret og tilbage til livet"
(borger i NFA-forløb).

I forlængelse af NFA-forløb og som selvstændige ydelser er ydet seks informations- og kommunikationsteknologiske forløb. Den arbejdsrettede indsats på IKT-området kan typisk dreje sig om at finde alternative betjeningsformer til computeren. Der kan bl.a. være tale om at minimere skrivningen ved hjælp af dikteringsværktøjer og/eller særlige tastaturer og mus eller supplere læsning af dokumenter på skærm med hjælp fra oplæsningsværktøjer. Ofte har borgeren sammensatte vanskeligheder, og der kan være behov for flere typer af hjælpemidler og rådgivning på flere områder.

Samarbejde med Holbæk Sygehus 2019

Kommunikationscentret har gennem en årrække haft samarbejdsaftale med Holbæk Sygehus. Der er således leveret 58 timers audiologopædisk bistand ugentligt i de seneste tre år. Aftalen har i 2019 bidraget til, at 285 borgere har modtaget logopædisk intervention på sygehuset. Se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse af ydelsen.

Borgere fra andre kommuner

Der er gennem samarbejde mellem IKT og LæseTek løst en længerevarende opgave for Grønlands Hjemmestyre i 2019. Sagen omfatter udredning af fysisk og kognitiv funktionsnedsættelse med henblik på etablering af såvel læse- og skriveteknologi som IKT-kommunikationsredskaber til herboende borger med henblik på danskundervisning og etablering af mulighed for verbal og skriftlig kommunikation på dansk.

IKT og Taleteam har udover de optalte ydelser finansieret på abonnement også løst kommunikationsopgaver i forhold til elever på CSU Holbæks særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse og sager vedrørende enkelte borgere fra andre kommuner.

Afrunding

Fra CSU Kommunikationscentret står vi gerne til rådighed for yderligere oplysninger om vores ydelser eller udvikling af nye tilbud og samarbejdsformer i forhold til vores målgrupper.

Læs mere om os i vedlagte ydelseskatalog eller på vores hjemmeside:

www.csu-holbaek.dk.

Kontakt for yderligere information:

Lisbeth Kudahl, afdelingsleder for Kommunikationscentret

likud@holb.dk / tlf. 7236 7325

Venligst

Lisbeth Kudahl
Afdelingsleder

Bilag 1

Tale og Kommunikationsundervisning ved erhvervet hjerneskade – 2019

Holbæk Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb			Sagsbehandling uden forløb
			Afasihold	Dysartrihold	LSThold	
Fase III	59	52	14	3	4	17
CP og andre vanskeligheder	2	2	-	-	-	1
Stammen og løbsk tale	3	3				
IKT	7	6	-	-	-	-

Odsherred Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb			Sagsbehandling uden forløb
			Afasihold	Dysartrihold	LSThold	
Fase III	18	20	3	2	3	11
CP og andre vanskeligheder	-	-	-	-	-	-
Stammen og løbsk tale	1	1				
IKT	2	2	-	-	-	-

Bilag 2

Tale og stemmeundervisning ved vanskeligheder som følge af somatiske sygdomme eller andre stemmевanskeligheder - 2019

Holbæk Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb	Sagsbehandling uden forløb
Parkinson	6	6	4	-
Stemmer	29	37	-	-
ALS	2	4	-	-
Sklerose	1	1	-	-
Mundhuleopererede	2	2	-	-

Odsherred Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb	Sagsbehandling uden forløb
Parkinson	2	2	5	-
Stemmer	21	23	-	-
ALS	4	4	-	-
Sklerose	-	-	-	-
Mundhuleopererede	2	2	-	-